

**МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
КІРОВОГРАДСЬКИЙ ІНСТИТУТ**

**НАУКОВІ ПОШУКИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ І МАТЕРІАЛІВ
ІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

25 листопада 2015 р.

**Кіровоград
Україна**

ББК 72.65я431
Н 34
УДК 167(082.1)

Наукові пошуки: актуальні проблеми теорії та практики : зб. наук. праць і матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. (25 лист. 2015 р.) / гол. ред. Р. М. Колісніченко. – Кіровоград : Кіровоградський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2015. – 293 с.

ISBN 978-966-130-084-1

У збірнику вміщено статті та матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Наукові пошуки: актуальні проблеми теорії та практики», в яких викладено результати наукових, експериментальних, теоретичних і практичних досліджень з питань політичних, педагогічних, філософських, історичних, економічних, юридичних наук, державного управління.

Збірник розрахований на докторантів, аспірантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників ВНЗ, магістрантів, студентів та ін.

Рекомендовано до друку Вченою радою Кіровоградського інституту ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», протокол № 5 від 17.12.2015 р.

Редакційна колегія:

Романенко Ю.А. – д. пед. н., професор
Радзівський О.І. – д.е.н., ст. наук. співробітник, професор
Колісніченко Р.М. – к.політ.н., доцент, професор МКА (гол. ред.)
Калінін А.М. – к.пед.н., доцент, професор МКА (тех. ред.)
Горлов С.М. – д. н. у галузі економіки
Олійник І.В. – к. е. н., доцент, професор МКА
Коломоєць О.Д. – к. ю. н., доцент
Лукашевич О.А. – к. іст. н., доцент
Рубан Л.О. – к. філос. н., доцент
Мартыненко И.Э. – к.ю.н., доцент (Республіка Беларусь)
Лабуз Павло (Łabuz Paweł) – доктор юридичних наук, професор (Республіка Польща)
Маліновська Ірена (Malinowska Irena) – доктор соціологічних наук (Республіка Польща)

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

Автори несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

ISBN 978-966-130-084-1

© Кіровоградський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2015
© ТОВ «Центрально-Українське видавництво», 2015

ХРИСТИАНСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

- Калинина Ю. П.** Урок по христианской этике «Чистота сердца» (для 6 класса)..... 66

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

- Варганова К. С.** Депрессивные состояния у детей и подростков..... 77
- Розум М. О.** Стилі керівництва та їх вплив на формування морально-психологічного клімату в колективі..... 85
- Чуприна М. О.** Психологічні особливості ранньої вагітності та їх вплив на розвиток репродуктивної поведінки..... 92

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

- Рашкі Н. С.** Проза Ф. Г. Бернет: репрезентація емотивності в романі «Таємний сад»..... 100

ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

- Лукашевич А. А.** Цифровое наследие как новый вид исторических источников (по материалам ЮНЕСКО)..... 105

ПОЛІТИЧНІ ТА СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

- Новосад С. В.** Політична культура сучасного українського суспільства..... 110
- Дожук О. М.** Проблема маргіналізації молоді в сучасному суспільстві..... 113

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

- Лабуз Павло.** Системи захисту і контролю за організованою злочинністю..... 119
- Гречин Є. Є.** Система органів Державного управління зовнішньоекономічною діяльністю в Україні..... 124

Рашкі Н. С.

*викладач кафедри міжнародних комунікацій
факультету туризму та міжнародних комунікацій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

**ПРОЗА Ф. Г. БЕРНЕТ:
РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЕМОТИВНОСТІ
В РОМАНІ «ТАЄМНИЙ САД»**

Експресивність та емоційність – провідні атрибути художнього стилю, оскільки йдеться про важливі чинники впливу на реципієнта. Саме в художньому мовленні зримо проступає емотивна та естетична функції мови. Вони базуються на єдності законів внутрішньої організації мови, психічних і соціальних факторів. Тому визначення експресивно-емоційних засобів художнього твору є істотним для його інтерпретації, а також для розкриття внутрішньомовних закономірностей [2, с. 2]. У цьому аспекті заслуговує на увагу питання особливостей відтворення емотивності в романі «Таємний сад» Ф.Г. Бернет.

Емотивність належить до першорядних ознак та невід’ємних складових художнього тексту. Йдеться про емоційність в мовному значенні, тобто чуттєву оцінку об’єкту, вираз мовними або мовленнєвими засобами відчуттів, настроїв, переживань людини. Ця властивість художнього тексту виражає емоційне ставлення автора, його ролі у тексті, місце дійових осіб, імовірність емоцій реального чи уявного реципієнта щодо описуваних подій, явищ, персонажів, їхньої поведінки [4, с. 3].

Вивчення емоцій та їхнього значення у житті людини завжди цікавило дослідників, які працюють у галузях філософії, фізіології, психології, лінгвістики. На сучасному етапі розвитку лінгвістики існує чимало проблем, які

визначають декілька головних напрямів досліджень: комунікація емоцій, категоризація емоцій та емотивний семантичний простір мови. Важливою особливістю емоцій є їхня комунікативна здатність. Емоції пронизують усю комунікативну діяльність людини, усі сфери її життя і відображаються на всіх рівнях мови. Мовлення постає визначним способом вираження емоцій особистості [4, с. 1].

Одним із провідних науковців, який у своїх працях приділив увагу питанню емотивності та вираженню емоційного стану в мові, є В. Шаховський. Учений визначає емотивність як іманентно притаманну мові семантичну якість зображень системою своїх засобів емоційності як акт психіки [4, с. 2]. Усе це віддзеркалене в семантиці мовних одиниць, соціальних та індивідуальних емоціях. При вивченні емотивності як категорії художнього тексту варто зауважити особливості текстової семантики, а також природу людських емоцій, головними властивостями яких є їхня предметність і суб'єктивність. В. Шаховський зазначає, що емотивність реалізується на всіх рівнях мови. Однак, емоційний бік мови розглядався переважно на рівні лексики [4, с. 2].

Терміни «експресивність», «емоційність» у стилістиці постійно перебувають у точках перетину наукових дискусій. Проте вони не мають чіткого окреслення. У «Лінгвістичному енциклопедичному словнику» подане таке визначення: «Експресивність (від лат. *expression* – вираження) – сукупність семантико-стилістичних ознак одиниці мови, які забезпечують її здатність виступати в комунікативному акті як засіб суб'єктивного вираження ставлення мовця до змісту чи адресата мовлення» [3, с. 591].

У лексичному резерві кожної мови наявні не лише слова з яскраво вираженим стилістичним забарвленням або зі структурним компонентом, який дає змогу висловити емоції, а й слова, емоційні атрибути яких знаходяться у потенціалі. Таке використання у певному контексті надає слову емоційного забарвлення, що дає їм можливість

впливати на реципієнта цього контексту. Розглядають два способи вираження емоцій: а) вербальний (за допомогою мовних засобів); б) невербальний (міміка, пантоміміка, жести тощо) [4, с. 3]. Ось ілюстрації з тексту Ф.Г. Бернет:

- вербальний спосіб: «Dr. Craven did not *look happy* when he left the room» [5, с. 75] / «Доктор Крейвен був досить засмучений, коли увійшов до кімнати» (переклад – Н.Г.);

- невербальний спосіб: «He had a wide, red, curving mouth and his *smile spread all over his face*» [5, с. 47] / «У нього були пухкі, червоні губи, які *розтягнулися в посмішці*» (переклад – Н.Г.).

Вербальний спосіб вираження емоцій переважає над невербальним у ряді характеристик, зокрема «надійності, швидкості, прямоті, ступені відвертості і якості декодування одержувачем» [4, с. 3]. Основним вважається лексичний спосіб об'єктивації емоцій. Л. Бабенко у своїй роботі аргументує: семантична категоризація емоцій повинна здійснюватися на основі лексики, яка називає емоції, оскільки в ній емотивні смисли найбільш стійкі та стабільні. Саме такі слова дослідниця вважає безпосередніми знаками емоцій [1, с. 12–13].

Усі прояви емоцій, зафіксовані в досліджуваному тексті, можна поділити на п'ять груп:

1) просодичні (звукові, що сприймаються органами слуху, манера мовлення, крик, шепіт, мовчання, сміх, стогін, зойк, плач, бурмотіння, спів); «The woman looked frightened, but she only *stammered* that the Ayah could not come and when Mary threw herself into a passion and beat and kicked her, she looked only more frightened and repeated that it was not possible for the Ayah to come to Miss Sahib» [5, с. 9] / «Жінка була геть перелякана і, затинаючись, промовила, що Ая не зможе прийти і коли Мері розлючено зірвалася й почала бити і кусати її, бідолашна виглядала ще більш наляканою, поторюючи, що Ая ніяк не могла прийти до міс Сагіб» (переклад – Н.Г.); «What is it?» he said, *in a*

whisper, and he passed his hand over his forehead» [5, с. 134] / «Що це таке?», – *прошепотів* він, провівши рукою по чолі» (переклад – Н.Г.);

2) мімічні (зміни виразу обличчя та його частин): «She pulled her stool nearer to the sofa and her expression quite changed at the remembrance of the wide curving mouth and *wide open eyes*» [5, с. 73] / «Вона підсунула свій стільчик до ліжка і вираз її обличчя враз змінився при згадці про вигнуті губи та **широко відкриті очі**» (переклад – Н.Г.); «I said I would never go back again» she hesitated, *knitting her brows* «but perhaps, just perhaps, I will go and see if he wants me in the morning» [5, с. 85] / «Я сказала, що ніколи не повернуся», – вагаючись промовляла вона, *насупивши брівки*, «але, можливо, я піду і дізнаюсь, чи хоче він бачити мене вранці» (переклад – Н.Г.);

3) мануальні (рухи рук): «Oh! I forgot!» said Mary, feeling frightened and *putting her hand quickly against her mouth*» [5, с. 50] / «Ох, я геть забула!», – злякано промовила Мері, *закривши рот рукою*» (переклад – Н.Г.); «There was a door and Mary pushed it slowly open and they passed in together, and then Mary stood and *waved her hand round defiantly*» [5, с. 50] / «Там були двері і Мері повільно відкрила їх, щоб вони змогли увійти, потім Мері зупинилась **демонстративно розмахуючи рукою**» (переклад – Н.Г.);

4) вегетативні (зміни у діяльності внутрішніх органів і судин, секреції залоз, роботі серця, які не підпорядковані свідомості та волі людини): «So she went on with her dim light, almost feeling her way, *her heart beating so loud* that she fancied she could hear it» [5, с. 61] / «Тож вона продовжувала йти при тьмяному світлі, майже навпомацки, при цьому серце її так калатало, що вона майже чула його стукіт» (переклад – Н.Г.); «Oh, Dickon! Dickon!» she said. «I'm so

happy I can *scarcely breathe!*» [5, с. 78] / «Ох, Дікон! Дікон!
Я така щаслива, що ледве можу дихати» (переклад – Н.Г.);

5) рухові (рух тіла та його частин, характер руху,
постав): «*Martha sat up on her heels again and stared*» [5, с.
16] / «Марта *сіла навпочіпки і в'їлась поглядом*» (переклад –
Н.Г.); «*She threw herself back on her pillow and buried her
face. She did not cry, but she lay and hated the sound of the
heavily beating rain...*» [5, с. 60] / «Вона впала на ліжко,
ховаючи лице в подушку. Вона не плакала, але вона лежала і
ненавиділа звук дощу за вікном» (переклад – Н.Г.).

Основним завданням даної статті було уточнення
поняття «емоційна лексика» та розгляд способів передачі
емоцій у художньому тексті. На прикладі роману
«Таємний сад» Ф.Г.Бернет встановлено: для передачі
емоційного стану персонажів авторка використала
широкий спектр емотивності для передачі здивування,
гніву, суму, радості тощо, а також зміну рухів тіла,
постави. Під час аналізу лексичних засобів передачі емоцій
виявлено, що при передачі емоційного стану у художньому
творі домінують слова, а рідше – граматичні конструкції.

Список використаної літератури:

1. Бабенко Л. Лексические средства обозначения эмоций в русском языке [монография] / Л. Бабенко. – Свердловск : Из-во Урал, 1989. – 184 с.
2. Варвинюк Т. Емоційно-експресивна лексика в поетичному мовленні (на матеріалі Ліни Костенко) / Т. Варвинюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://journal.kdpu.edu.ua/filstd/article/viewFile/726/667>
3. Лингвистический энциклопедический словарь / [гл. ред. В. Н. Ярцева]. – Москва : Советская энциклопедия, 1990. – 685 с.
4. Разуванова Ю. Мовні засоби вираження емоційного стану радості (на матеріалі твору Сомерсета Моема «Театр») / Ю. Разуванова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/30575/1/Razuvanova%20Yu.H.%20Movni%20zasoby.pdf>
5. Burnett F. The secret garden / F. Burnett. – London : Heinemann, 1911. – 384 p.